

Handläggare
Anna-Karin Fornberg
Akademin för utbildning, kultur och kommunikation

Remissvar över betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts och kunskapsunderlag (SOU 2022:53)

Utöver de synpunkter som Mälardalens universitet (MDU) framför nedan ställer sig universitetet bakom de synpunkter som Sveriges universitets- och högskoleförbund framför i sitt yttrande över betänkandet.

Alternativa förslag, utvärdering och forskning

MDU avstår från att ta ställning för ett enskilt alternativ och förordar därmed inte något särskilt av de två alternativen som presenteras i betänkandet. MDU anser, i enlighet med betänkandet, att oavsett vilket av alternativen som beslutsfattarna kommer att besluta att utreda vidare och senare implementera är det av största vikt att det finns en långsiktig politisk överenskommelse och strategi för reformarbeten likt detta då tidigare förd skolpolitik många gånger har inneburit förändringar i olika riktningar vilket påverkar såväl kunskapsresultat som likvärdighet av det svenska skolsystemet negativt. MDU vill även framhålla betänkandets uppfattning om att reformutvärdering bör prioriteras redan i planeringen av reformen samt att reformen bör följas av forskare. MDU anser att utvärdering och följeforskning är ett krav vid ett systemskifte av denna karaktär.

MDU vill understryka behovet av ökad struktur, styrning och systematik för att möjliggöra bättre förutsättningar för en mer likvärdig skola av hög kvalitet. Decentraliseringens konsekvenser i form av till exempel friskolereformen och det fria skolvalet har inverkat på förutsättningarna att bedriva en likvärdig utbildning för *alla* barn och elever. Även för skolans anställda, lärare, rektorer och annan personal, har villkoren försämrats och den långsiktighet som är grundläggande för skolan och undervisningen är inte längre tillgänglig vilket också påverkat läraryrkets attraktionskraft i negativ riktning.

Samverkan mellan skolor, huvudmän och lärosäten

Det framgår av betänkandet att den samverkan som behöver ske mellan skolor, huvudmän, lärarutbildning och forskning bör kunna underlättas med ett ökat statligt systemansvar, och i ännu högre grad ett statligt huvudmannaskap. MDU ser inte att ett ökat statligt systemansvar med självklarhet innebär att samverkan underlättas likväl som den kanske inte heller försvåras; MDU ställer sig därmed tveksam till slutsatsen om att samverkan bör kunna underlättas genom ett ökat statligt systemansvar.

MDU är medvetna om att utredningens uppdrag inte omfattar förskolan som verksamhet men ser det ändå som nödvändigt att framföra att ett ändrat huvudmannaskap för skolan, men inte för förskolan, kommer att vara utmanande för lärosätenas samverkan med skolhuvudmännen kring såväl utbildningen till förskollärare och lärare som forskning i samverkan med förskolläraryrket och lärarprofessionen. Ett uppdelat huvudmannaskap kan också försvåra arbetet med övergångar mellan förskola och skola vilket redan idag är utmanande trots att huvudmännen är densamma.

Precis som betänkandet påpekar finns idag en bristande likvärdighet i förskolan vilket Skolverket bedömer som allvarlig med tanke på den ökande skolsegregationen och betydelsen av elevernas socioekonomiska bakgrund för skolframgång. Med tillgång till denna kunskap anser MDU att det är beklagligt att inte också frågan kring förskolans huvudmannaskap ingår i utredningens uppdrag.

Samverkan och regionkontor

MDU instämmer med betänkandets förslag om att antalet regionkontor behöver fastställas i samband med att man bestämmer myndighetens uppgifter i detalj. MDU anser att antalet och indelningen av regionkontor noga bör övervägas så att närheten till universitet och högskolor får en framskjuten betydelse vid övervägandet, dels utifrån den verksamhetsförlagda utbildningen inom förskolläraryrket och lärarutbildningen men också utifrån den samverkan som lärosäten och skolhuvudmän i dag har kring bland annat praktisk forskning. Då MDU verkar i två län och två regioner är frågan kring regionkontorens antal, placering och fysisk indelning av stor betydelse för att även fortsättningsvis kunna samverka med skolor och huvudmän i våra regioner. MDU är i viss mån tveksam till betänkandets redovisade uppfattning om att den systemansvariga myndigheten inte behöver ha en lokal organisation utan att det är tillräckligt att regionala kontor som har goda kunskaper om de lokala förutsättningarna. MDU är tveksam till att detta är tillräckligt för att ge en god grund till en väl fungerande samverkan där lokala behov verkligen tillgodoses.